הלכה · משנה תורה · מפרשים · יצחק ירנן · ספר מדע

יצחק ירנן על משנה תורה, הלכות דעות

רבי אליקים גאטינייו

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יצחק ירנן על משנה תורה, הלכות דעות

רבי אליקים גאטינייו

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יצחק-ירנן-על-משנה-תורה-הלכות-דעות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ה 4
הלכה ו 4
הלכה ח 5
פרק ו 6
הלכה ז 6

פרק ה

הלכה ו

ולא יתגלו ראשן. נ"ב בתשובות רש"ל בתשובה סי' ע"ב דכיסוי הראש הוא מידת חסידות כדאיתא פרק כל כתבי אמר רב חסדא תיתי לי דלא סגינא ד' אמות בגילוי הראש והוא מידת חסידות כמו שאר הנך תיתי לי וכו' ודקדק מהר"ח אלגאזי בבני חיי דהרי איתא התם תיתי לי דקיימית מצות ציצית ומוכרח לפרש דאין זה ממידת חסידות אלא כפי' רש"י וכו' עכ"ל נראה דחיסור לשון יש כאן דאדרבא מפי' רש"י דהביא לסייעתיה הוי תברתיה דרש"י פירש תיתי לי דקיימית מצות ציצית וכן תיתי לי דקיימית מצות תפילין שלא הלכו ד' אמות בלא ציצית ותפילין והוא דקשיא ליה דמה מעלה היא להשלמים אלו דקיימו מצות ציצית ותפילין דמקרא מלא הוא ועוד וכי לא קיימו אלא מצוות אלו מכל התורה אלא ודאי דרצונם לומר שעשו מידת חסידות שלא הלכו ד' אמות בלא ציצית ותפילין דתפילין אף שמצוותן כל היום כיון דצריך גוף נקי כאלישע התירו שלא להניחם כל היום ואפי' בשעת תפילה אם אי אפשר ליזהר פטור ומשו"ה משבח עצמו שהיה מוזהר ולא היה נפטר ממצות תפילין ולא הלך ד' אמות בזולתן וכן בציצית שהיה יכול להפטר ממנו דהיינו שלא היה לובש לבוש בת ד' כנפות ואפ"ה לא היה פוטר עצמו ולא הלך ד' אמות בלא ציצית.

ולא יגלה בגדיו עד שישב. וכן כתב בטור או"ח סי' ג' ולא יגלה עצמו וכו' וכתב עליו הרב יד אהרן וז"ל איני יודע אמאי השמיט הא דתמיד פרק א' תוב וגלי וכסי וקום דהיינו דאחר שעשה שיכסה קודם שיקום עכ"ל ולק"מ דחדא מכלל חברתה איתמר דכיון דכתבו דלא יגלה עד שישב מה לי תחילה מה לי סוף מידי הוא טעמא משום צניעות וכן בברכות דף ס"ב בעובדא דר' עקיבא קאמר ולמדתי דאין נפרעין מעומד אלא מיושב ולא עוד וה"ה דכיסה קודם עמידה וק"ל.

ואם נפנה אחורי הגדר וכו'. **ואם נפנה בבקעה וכו'**. ועיין מ"ש מרן ועיין בטור או"ח סי' ג' דמזכה שטרא לבי תרי ותירץ הבית חדש דמאחר דאשכחן בבת רב חסדא דעבדא ליה לרבא כותא ומנחא ליה ידא ארישא אלמא דאחורי כותל נפנה מיד ומדחזינן דרב אשי שהוא בתרא קאמר בבקעה כל זמן שאין חבירו רואה פירועו הכי נקטינן עכ"ל ולא ידעתי מה ראיה מביא מבת רב חסדא דהתם שאני שהיה מתפחד מן המזיקין ואי אפשר בלא"ה ואינו מכריח ענין זה נגד הסכנה דמזיקים ואה"נ דיסברו דאחורי הגדר ג"כ צריך כדי שיתעטש ואינו שומע.

ובטור או"ח סי' ג' כתב ולא יקנח בחרס משום כשפים ולא בעשבים יבשים ולא בצרור

שקינח בו חבירו והכל מש"ס ואיני יודע למה השמיטם רבינו ורבינו ירוחם בנתיב י"ג כתב צרור וחרס מקנח בחרס וכתב עליו הב"ח וז"ל ויש לתמוה דשם לא קא עסיק בהלכות שבת אלמא דאפי' בחול יקנח בחרס וזה סותר לש"ס סוף פרק המוציא וצ"ע עכ"ל נראה מדבריו דאי הוה איירי בהלכות שבת ניחא אלא דלא איירי בהכי וזה אינו דאף בשבת בחרס לא משום סכנה וכמ"ש בש"ס ואולי רצונו לומר דהוה פרישנא דחרס דקאמר היינו אוגני כלים דלית בהו משום סכנה אלא משום כשפים לחוד ואין זה במשמעות דבריו ועכ"פ צ"ע.

ולעולם ילמד אדם עצמו להפנות וכו'. עיין מ"ש מרן ובדף ט"ו דברכות אמר ר"י הרוצה שיקבל עליו עול מלכות שמים שלמה יפנה ויטול ידיו ויניח תפילין ויקרא קריאת שמע וכן כתב הטור באו"ח סי' ג' וכתב הב"ח יש מדקדקין אמאי לא קאמר נמי וילבש ציצית וי"ל דלא קתני לה משום דיכול ללובשו בלא ברכה וכו'.

ולענ"ד נראה דלא מזכיר ציצית לפי ששוכב עמו בלילה וכמ"ש מרן משם אומרו לקמן סי' כ"א ומכאן סייעתא למי שאמר כן לאפוקי דהמג"א לקמן סי' כ"א שהביא על שם האר"י דיש לשכב בלילה בטלית קטן והביא ראיה ושדי ביה נרגא ועוד נראה להביא ראיה מההיא דפרק התכלת דף מ"ג רב יהודה רמי וכו' ומברך עליה כל צפרא מדרמי קסבר מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא אמאי מברך כל צפרא וצפרא דקא ס"ד שלא היה פושטו בלילה והוי כיומא אריכתא דאין לילה מפסיק. וכמ"ש רש"י שם וכ"כ הרא"ש בתשובה כלל ב' סי' [יג] וז"ל ומשמע דמעיקרא היה סבור שלא היה פושטו בלילה יעו"ש ומאי דלא אסיק כן הוא מכח הקושיא ואה"נ דאין קפידה בזה הפך הכלבו.

הלכה ח

לא ילך תלמיד חכם בקומה זקופה וכו'. הכי איתא בברכות ו' דברים גנאי לת"ח וחד מינייהו הך ומ"מ קשה דאמרו שם בש"ס ואל יהלך בקומה זקופה דאמר מר המהלך בקומה זקופה אפי' ד' אמות כאילו דוחק רגלי שכינה דכתיב מלא כל הארץ כבודו נמצא דלא שנא ת"ח לא שנא עם הארץ דלפי הטעם שוין נינהו וכן אמרו בפ"ק דקידושין אמר רבי יהושע בן לוי אסור לילך בקומה זקופה שנא' מלא כל הארץ כבודו וכן הטור או"ח סי' ב' סתם וכתב ויקום וילך בכפיפת קומה (לכ"ע) [אכו"ע] וא"כ מוכרח דת"ח לאו דווקא דומיא דלשון גנאי דנקט דלאו דוקא דהא איסורא נמי איכא דזיל בתר טעמא וכן אמר ריב"ל בלשון איסור ואולי רבינו סירכיה דברייתא נקיט ועוד נראה דברייתא דתני גנאי לת"ח היינו אפי' פחות מד' אמות וריב"ל דאמר אסור דהיינו לכל אדם היינו ד' אמות אבל פחות לא ורבינו דאיירי בת"ח איירי אפי' פחות מד' אמות ומאי דאמר בש"ס

בברכות דאמר מר רוצה לומר דמזה נמשך הגנאי לת"ח אפי' בפחות מד' אמות וזה דוחק דהו"ל לפרש דלת"ח פחות מד' אמות הוי גנאי וביותר מד' אמות ואפי' בד' אמות איכא איסורא ואפי' לעם הארץ.

ובטור אחר שכתב אסור לילך בקומה זקופה סיים ויכסה ראשו ודקדק הרב בית חדש דמעיקרא הו"ל למימר דיכסה ראשו ואח"כ יאמר דיקום וילך וניחא ליה דאפשר בא להורות דאין להיזהר כלל בגילוי הראש כשיושב ולכן הפך את הסדר ויש לגמגם דכיון דטעמא הוי משום שכינה למעלה מראשו מה לי יושב מה לי מהלך ונראה דסירכיה דש"ס נקט דתחילה הביא שלא יהלך בקומה זקופה ואח"כ הא דגילוי הראש יעו"ש בקידושין.

פרק ו

הלכה ז

עד שיכהו. ועיין מ"ש מרן עד והאי מילתא איסורא היא פירוש ואף דר' אליעזר שמותי הוא כיון דחזינן לרב דס"ל כוותיה וככללין דהלכה כרב באיסורי ומ"מ יש לגמגם דנפסוק כבן עזאי ואף דר"א ור' יהושע פליגי עליה כיון דמצינו לר' יוחנן דקאי כוותיה וי"ל דשאני הא דבן עזאי דהוי מטעם דהוי יחיד נגד רבים ואין הלכה כיחיד וטעם זה הוא יותר מוסכם מטעם דאין הלכה כר"א דשמותי הוא ועוד זאת דאי פסקינן בן עזאי והיינו כר' יוחנן גם ר"י הוי יחיד נגד רב ושמואל והוי יחיד נגד רבים ובזה לא אזלינן אחר הכלל הלכה כר' יוחנן לגבי רב וק"ל.

עוד כתב מרן ואפי' תימא וכו'. פי' כאן איכא ספקא אי הלכה כבן עזאי אף דלא היה ראוי לפסוק כוותיה דהוי יחיד נגד רבים כיון דר"י קאי כוותיה או הלכה כר"א אף דשמותי הוא יען נדחה ר' יוחנן ונשאר רב ושמואל והלכה כרב מנקט לחומרא עדיף ועיין מהר"י הכהן במרכבת המשנה.